

Nr 212.

Av herr **Winberg**, om åvägbringande av utredning rörande i vilken omfattning och på vad sätt användande av minderårigas arbetskraft förekommer inom jordbruket.

Vid 1915 års riksdag väcktes av herr Höglund i andra kammaren motion om utredning rörande i vad omfattning och på vad sätt användandet av minderårigas arbetskraft förekommer inom jordbruket, jämväl med särskild hänsyn tagen till i vad mån detta arbete inkräktar på de minderårigas skolgång, samt om framläggande av förslag till åtgärder, som av utredningen kunna föranledas.

Till stöd för dessa yrkanden anförde motionären bland annat:

»Lagen om arbetareskydd i vårt land undantager uttryckligen *jordbruket* från att falla inom lagens tillämpning utom i fråga om förekommandet av olycksfall vid användandet av maskinella hjälpmedel samt några andra särskilt nämnda undantag. Det är också obestridligt, att en skyddslagstiftning för jordbrukets arbetare, motsvarande den för industrien, är en betydligt mer komplicerad fråga och erbjuder större vanskligheter att lösa, helt naturligt på grund av jordbrukets säregna förhållanden. Detta kan innebära en förklaring till, men är ingen ursäkt för, att statsmakterna lämnat jordbrukets arbetare alldeles skyddslösa gentemot en ofta förekommande oskäligen och fördärvbringande exploatering av deras arbetskraft.

Att på lagstiftningens väg bidra till att höja dessa arbetares levnadsstandard är en stor och aktuell samhällsfråga. I detta sammanhang skall emellertid endast pekas på *en* sak, som synes vara värd en alldeles särskild uppmärksamhet från statsmakternas sida, och den rör de *minderårigas* arbete inom jordbruket.

Vad det gällde i första hand den gången samhället skulle värna sig mot de sociala vådor av allehanda slag, som följde industrialismen i spåren, var att skydda det uppväxande släktet, *barnen*, från allt för långt och allt för tungt arbete, som i förtid bröt ned kropp och själ.

Den nu gällande skyddslagstiftningen är i detta avseende långt ifrån tillräcklig, men har dock lyckats i någon mån neutralisera de socialt onda verkningar beträffande barnarbetet, som den industriella utvecklingens första period uppvisade i rikt mått. Men samtidigt har man försummat att göra det bittersta för att komma till livs det missbruk av barnarbetskraft, som obestriddligen förekommer även uti jordbruket.

Nu kan det naturligtvis, som redan antytts, icke falla någon människa in att vilja lägga precis samma måttstock på jordbruket som på industrien, när det gäller här ifrågasatt lagstiftning. Jordbrukets karaktär framtvingar med en viss nödvändighet ett tidvis forcerat arbete, som nog vid skörd och andra dylika tillfällen måste gå utöver en normal arbetstid. Inte heller torde någon vilja bestrida lämpligheten av att den jordbrukande befolkningens barn redan ganska tidigt få börja sätta sig in i och arbeta i det yrke, som de i de flesta fall komma att ägna sig åt för framtiden. Tvärtom, ett måttligt ansträngande arbete i fria luften under måttlig tid torde för de unga snarare leda till både kroppsligt och andligt välbefinnande.

Men tyvärr torde det dock mångenstädes vara så, att barnarbetskraften i jordbruket — särskilt på storgodsens — utnyttjas till övermått, så att verkligt missbruk förekommer, som samhället måste i barnens såväl som sitt eget intresse beivra. De minderåriga få arbeta för hårt och för länge — för att nu icke tala om betalningen, som är både godtycklig och obetydlig. Vad som särskilt måste påtalas är vidare, att arbetet ofta får inkräkta på *skoltiden* i en utsträckning, som är högst menlig för de ungas intellektuella utbildning.»

Den viktiga och svårlösta sociala fråga, som motionären därmed framförde till debatt, gav andra kammarens fjärde tillfälliga utskott (utlåtande nr 6 1915) anledning till en tämligen ingående undersökning av frågan om minderårigas användande i jordbruksarbete. Utskottet fann sig också böra tillstyrka bifall till motionen, som dock avslogs av riksdagen.

Ännu har således ingenting åtgjorts från statens sida i denna fråga, men den är dock av sådan vikt och betydelse, att den inte utan vidare kan avfärdas och läggas åt sidan för långa tider framåt. Här

måste den synpunkten göra sig gällande framför alla andra, att barnen, den uppväxande generationen, är ett lands, ett folks största kapital. Det land, som vanvårdar, som föröder det kapitalet, det går undergången till mötes. Det land, som vårdar, som skyddar den uppväxande generationen, det går en ljusare framtid till mötes. I den hårda tävlan nationerna emellan tillhör framtiden dem, som bäst vårda sig om det uppväxande släktets intellektuella och fysiska fostran.

Dessa synpunkter ha tydligen varit ledande för de personer, som under det sist förflutna året tagit itu med att samla in uppgifter angående de minderårigas förvärvsarbete och skolgången. Sålunda har rektor Nordlund i Stockholm med stöd från samfundet för socialt arbete verkställt en statistisk utredning angående dessa förhållanden vid stadens folkskolor. Materialet är samarbetat men ännu ej tillgängligt i tryck. Men torde det vara att vänta de närmaste dagarna.

Vidare har Sveriges allmänna folkskollärareförening igångsatt ett liknande arbete, vad det gäller landets folkskolor i övrigt. Pressen har också gång efter annan upptagit spörsmålet till behandling under starkt betonande av, att snara åtgärder i en eller annan riktning erfordras. Diskussionen har fört frågan fram på ett sådant plan, att det synes mig, som om statsmakterna ej längre kunna blunda för densamma. För övrigt, gå blott till folkskoleinspektörernas årsberättelser, så skall man finna, huru över allt barnens jordbruksarbete och deras skolgång stöta samman och vålla svårigheter av betänkligaste slag.

Under hänvisning till vad ovan anförts, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande, i vad omfattning och på vad sätt användandet av minderårigas arbetskraft förekommer inom jordbruket, jämväl med särskild hänsyn till i vad mån detta arbete inkräktar på de minderårigas skolgång, samt att Kungl. Maj:t ville till riksdagen framkomma med förslag till åtgärder, som av denna utredning kunna föranledas.

Stockholm den 1 februari 1920.

C. Winberg.